

Carta ja ni chaa Pablo nuu yivi ñuu Efeso

Kanxia'u Pablo jiin yivi ka kandixia ñuu Efeso

¹ Ru'u Pablo, kanxia'u ri jiin yivi Yandios ja ka kandixia Cristo kanchuku ñuu Efeso. Maa ri kuu apóstol nuu Jesús, ya kuu Cristo ja ndiso ya jniñu ña'nu nuu Yandios, ti maa ya ni ja'a jniñu ja'a nuu ri ja na kuu ri apóstol nuu ya. Na chaa ri tutu ja'a nuu ra naa ra ja ni sasiin ya ro'o ja na kunukuachi ra nuu ya naa ra. ² Jikanta'u ri ja maa Tata yo Yandios jiin Jito'yo Cristo Jesús na kunda'u ini ya ro'o naa ra, ti na chindee ya nava sia'an na kunchuku mani ra.

Nu na kandixia yo Cristo ti nanita'u yo nuu Yandios

³ Na nakanajaa yo Yandios, ya kuu Tata maa Jito'yo Cristo Jesús. Maa iin ni maa ya kuu ja kuña'nu xaan. Maa iin ni maa ya kuu ja ni nakua'a taka ja va'a nuu yo ja ka yi'i yo nda'a Cristo. Undi andivi ni taji ya Espíritu ya kancha ya jiin yo. Sia'an ni ja'a ya jandaa ja na ni'in yo taka ja ni chisojnu'un ya. ⁴ Chi undi na ti jakoo ga ñuyivi ni nakaji ya yo'o ja na ki'i yo nda'a Cristo, ja sasiin yo ja kuu maa ya, ja koo ndoo koo ii undi ini añu yo. ⁵ Undi sa ni nakaji Yandios yo'o, chi ni kunda'u ini ya yo'o. Ti ni kuu ini ya ja nakinse'e ya yo'o naa yo nava na kuu yo se'e ya. Yukan ni sa'a ya ja ni taji ya Jesús, ya kuu Cristo ja na kundiso jniñu ya ti nama ya yo'o. Taka un ni sa'a Yandios, chi maa iin ni maa ya ni kunda'u ini ya yo'o. Ja yukan ni nakaji ya yo'o, ansu ja siki jniñu va'a ni sa'a yo. ⁶ Ja yukan kuu ja na kachi yo ja Yandios kuu ja kuña'nu, chi maa iin ni maa ya ni sa'a ya ja na ki'i yo nda'a Cristo. Ti Cristo kuu maa Se'e Yandios ja ni kunda'u xaan ini ya. Ti nuu nda'a maa Se'e

ya Jesús ni skivi Yandios yo'o. ⁷ Maa Yandios ni sa'a yukan ja ni taji ya Cristo ti ni ji'i ya ja siki yo'o. Ni jati ya niñi ya ja siki yo'o naa yo, ti yukan kuu ja ni chunaa ya nuu yo nuu Yandios. Sia'an ni ndunda'u ini ya yo'o ti ni janka'nu ini ya nuu kuachi yo. ⁸ Yukan ti ni ja'a ya ndi'i injnuni yo ja na kuu sa'a yo ti kunukuachi yo nava kuni maa ya. ⁹ Taka un ni stuu ya, chi ni kunda'u ini ya yo'o ja ni taji ya Cristo nuu ñuyivi ja'a. Undi najana'an, tu ni ka jini yivi ndo ndo'o ini Yandios ja sa'a ya, ko vijna ti ni ka jini yo, chi ni chaa Cristo ja ni taji maa ya. ¹⁰ Nu ni jaa kivi ja ni kachi maa Yandios, ni taji ya Cristo ja na kuu nava ni ndo'o ini maa ya. Ti maa Cristo na sa'a ja taka ja iyo andivi jiin ñuyivi na najna'an ti na nduu ñin ni ga, chi maa Yandios ni ja'a jniñu un nuu Cristo ja na kuña'nu ya nuu taka ja iyo andivi jiin ñuyivi, ti nava sia'an na koo jnu'un mani ini.

¹¹ Maa Yandios ni kachi ja na kinda'a Cristo yo'o, chi xnakan ni nakaji ya yo'o ja na nanita'u yo nuu ya sa ni sa'a ya ñuyivi, ti nava sia'an na kuu yo se'e ya. Taka un ni sa'a ya nava ni kuu ini maa ya, ti ni nakaji ya yo'o ja na kuu yo se'e ya. ¹² Ja yukan kuu ja xnakan ru'u ni ka kandixia Cristo sa ni ka kandixia ro'o naa ra. Ni ka kandixia ri ja maa Yandios ni taji ya Cristo ja na kuña'nu ya. Ti suni maa ya ni kachi ja na ki'in ndaa ri jiin jniñu ya, ti na xna'an ri nuu yivi ja maa Yandios kuu ja kuña'nu. ¹³ Suni sia'an ro'o ja kanchuku ñuu Efeso, ni chi'i Yandios ro'o nda'a Cristo naa ra. Ni ka chunso'o ra jnu'un Cristo, chi maa ñin ni jnu'un un kuu ja nama siki yo. Ti ni ka kandixia ndaa ra jnu'un Cristo naa ra. Ja yukan kuu ja ni ka ni'in ra Espiritu Santo nava ni chisojnu'un Yandios. Ni nchaa Espiritu ya ja na kuncha ya jiin ra, ti yukan kuu nanu ñin sello ja xna'an ja ka kuu ra se'e Yandios naa ra. ¹⁴ Chi nu kancha Espiritu Santo jiin yo, ti yukan kuu ja iyo ndaa ini yo ja kuu yo se'e Yandios. Kandixia ndaa ini yo ja ja ni chunaa Yandios yo'o,

ti sia'an na nanita'u yo nuu ya. Ti Espiritu Santo, kuncha ya jiin yo undi na jaa kivi nakinse'e ya yo'o. Ja yukan kuu ja na nakanajaa yo maa ya, chi maa iin ni maa ya kuu ja kuña'nu.

¹⁵⁻¹⁶ Ru'u Pablo, tu jakuiñi ri ja jikanta'u ri nuu Yandios ja kuu ro'o naa ra. Nakuanta'u ri nuu ya chi ni jini ri ja ka kandixia ndaa ra Jito'yo Cristo Jesús, ti ka kunda'u ini ra taka yivi ka kuu se'e ya. Nuku'un ini ri ro'o naa ra, ti jikanta'u ri nuu Yandios ¹⁷ Ja maa Tata yo Yandios na kua'a ya inijnuni ra. Na kua'a ya Espiritu ya kuncha ya jiin ra nava vi'i ga na kivi inijnuni ra ja kuña'nu xaan maa Yandios, ja kuu ya Tata Jito'yo Cristo Jesús. ¹⁸ Jikanta'u ri ja na kua'a kaji Yandios inijnuni ra naa ra, nava na kuni ra ja ja ni nakaji ya yo'o, ja nanita'u yo nuu ya. Nu ka ñukuu ini ra naa ra, ti yukan kuu ja ka ndiyo ini ra ja taka yo na keta'u yo nuu ya jiin taka ga yivi ka kandixia Cristo. Chi yukan kuu ja va'a ja kuu yo naa yo. ¹⁹ Ti kuni ri ja na kivi inijnuni ra naa ra ja maa Yandios ndiso ya jniñu ña'nu xaan ga. Ja yukan ni sa'a ya ja ka kandixia yo vijna, chi ni xna'an kaji ya jniñu un nuu yo. ²⁰ Nu ni naxndoto ya Cristo nuu ñuji'i, ti ni xnukoo ya Cristo nda'a kua'a ya nuu kancha maa ya andivi, ja ni nakua'a ya iin jniñu ña'nu nuu ya. ²¹ Taka ángel ka junukuachi nuu Yandios, jiin ja ka yijniñu, jiin taka ja ka kuña'nu, suni ka ndiso jniñu. Ko jniñu ndiso Cristo kuu ja kuña'nu nuu taka yivi ka iyo vijna jiin yivi kikoyo inga kivi. ²² Ni kachi maa Yandios ja na ta'u Cristo jniñu nuu tendi'i yivi jiin ndaja'a ya (ja ka nani ángel), ti maa ya kuu ja koxnuu nuu taka yivi ka ñukuu ini ya. ²³ Ti yivi ka kandixia un ka kuu i nanu iin yiki kuñu, ti maa ya kuu nanu xini. Ti ta'u ya jniñu nuu yivi naa i, ti maa i ka sa'a jniñu un. Ti jiin jniñu un ka stuu i ja Cristo kuu Jito'o i, ti maa ya kuu ja kuña'nu nuu i. Ti maa ya chindee yivi ja na kuu taka jniñu un, chi maa iin ni ya kuu

ja ta'u jniñu ja na ndi'i kundaa nava kuni maa ya.

Ja ni kunda'u ini Yandios kuu ja ni nama ya yo'o

2

¹Ro'o naa ra ja kanchuku ñuu Efeso, na ti kandixia ga ra Cristo naa ra, ni kunchuku ra nanu ñin yivi ni ji'i ja tukaa chaku yiki kuñu i, chi tu ka nakuni ra Yandios. Ti ka sa'a ndeva'a ra naa ra ²nanu ni ka sa'a yivi ni ka siuku i jnu'un iyo nuu ñuyivi ja ni ka jandatu i ti ka ni siuku i jnu'un un. Ni ka jandatu i nuu ja'u'u, ti ja'u'u un kuu ja yinda'a taka espíritu ndeva'a ja ka jika nuu tachi. Ti skaka maa i ja na nduni'in ini i, ti tu kuandatu i nuu Yandios. ³Ti suni sia'an ni ka sa'a yo undi nuu naa yo, chi ni ka sa'a ndeva'a yo nasa ni ka kuu ini maa yo ja iyo ndee ini yiki kuñu yo, jiin nasa ni kachi inijnuni yo ja sa'a yo taka ja kuu nuu ñuyivi. Ja yukan kuu ja suni ni ka kuu yo yivi ni ka ndo'o nda'a Yandios nanu ka jna'an sava yivi. ⁴Ko tu ni sa'a ya sia'an jiin yo naa yo. Ti ka'nu xaan ini Yandios chi ni kunda'u ini ya yo'o. ⁵Ja ni sa'a ya ja na kandixia yo Cristo, chi undi nuu kanchuku yo nanu yivi ja tukaa ka chaku, chi ni ka sa'a yo taka jniñu kue'e ja tu va'a. Ko tu ni ja'a ya jnu'un ja kendo yo sia'an, chi ni ndunda'u ini ya yo'o ja ni nama ya yo'o, nanu ni sa'a ya ja ni naxndoto ya Cristo nuu ñuji'i. ⁶Ni nandoto tuku Cristo Jesús. Ti ja yukan kuu ja ni nama ya yo'o nava tukaa naa yo. Ni skejna'an Yandios yo'o jiin Cristo nanu ja ni nandoto yo jiin ya, ja tukaa kendo yo nanu ndiyi. Sia'an ni sa'a ya nava na no'on yo andivi nuu kuchaku yo jiin Cristo Jesús, ta'u yo jniñu jiin ya. ⁷Ni nama ya yo'o nava taka ga kivi vaji ti na xndaku yo nuu yivi ja ka'nu jniñu ni sa'a Yandios ja kuu yo'o naa yo. Yukan ti stuu Yandios ja ni ka ndumani yo nuu ya. ⁸Ti ja ni kunda'u ini Yandios ro'o naa ra kuu ja ni sa'a ya ja na kandixia ndaa ra taka jniñu ni sa'a ya. Chi ansu ja ni ka ndo'o ini maa ra

kuu ja ni ka kandixia ra, chi maa Yandios ni kachi ja sia'an ti sa nanita'u ra naa ra. ⁹ Ansu ja ka sa'a yo ja va'a, chi maa iin ni ja ni kunda'u ini ya yo'o. Ja yukan kuu ja tu kani vixi ini yo ja mani maa yo ni ka nama yo maa yo. ¹⁰ Chi maa Yandios ni sa'a ya yo'o, ti ni nach'i ya yo'o nda'a Cristo Jesús ja na kitu ya yo'o. Ni sa'a ya yo'o nava na siuku yo jiin jniñu ni satu'va ya ja kuu yo'o.

Ja Cristo kuu ja ni ka ndu iin nuu ini yivi

¹¹ Koto naa ini ra nava ni kuu jiin ra na ti kandixia ga ra Cristo. Siki ja ka kuu ra yivi inga nación ja tu ka y'i jiin yivi ñuu Israel, ti yivi Israel ni ka ka'an ja tu ni ka jini jniñu kuiti ra, chi tu ni ka siuku ra jnu'un ja na koo iin jnuni nuu yiki kuñu ra. ¹² Koto naa ini ra ja tu ni ka jini kuiti ra siki Cristo. Ni tu ni ka kuu mani ra nuu yivi ñuu Israel. Tu ni ka jini kuiti ra iin tratu ni sa'a va'a Yandios, ja ni chisojnu'un ya undi nuu ja na ndumani ya jiin yivi. Ni kunchuku ra nuu ñuyivi ja'a, ko tu ni ndiyo ini ra ja na ndumani Yandios jiin ra. Tu ni ka jini kuiti ra jnu'un Yandios. ¹³ Undi nuu ni ka kuu ra nanu yivi ñuu jika. Ko vijna ka kuu ra nanu yivi ñuu, chi ni ka kivi i nda'a Cristo. Sia'an kuu chi ni ka kandixia ra Cristo Jesús, ja ni ji'i ya nuu nda'a cruz, ti ni jati ya niñi ya ja siki ra naa ra.

¹⁴ Sia'an ni sa'a Cristo ja na ndumani jna'an yo. Ni sa'a ya ja yivi hebreo jiin yivi inga nación, iin ni ga na nduu yo nuu ya. Ni ka jito u'u jna'an yivi hebreo jiin yivi inga nación, ti maa i ni ka jito u'u i yivi hebreo, ko ni sa'a Cristo ja ni ka ndumani jna'an i. ¹⁵ Ni soko ya maa ya, ni ji'i ya, ti sia'an ni xnaa ya ley najana'an ja ni ja'a Yandios nuu Moisés ja ni ta'u jniñu nuu yivi ñuu hebreo. Ley un ni sasiin yivi hebreo jiin yivi taka ga nación ja tu ni ka jini i ley. Ti ni na chajna'an ya ndi'i yo ja na nduu yo iin ni ga yivi jaa, ti na ki'i yo nda'a Cristo. Yukan ni sa'a ya ja

ni ndumani jna'an yo. ¹⁶ Ni ji'i Cristo nuu nda'a cruz. Ti jiin yukan ni ka ndumani yivi inga nación jiin yivi hebreo nuu Yandios. Maa Cristo ni xnaa ya jnu'un ja ni ka iyo siin ini yivi hebreo jiin yivi inga nación. ¹⁷ Ni kii Cristo, ti ni ka'an ya ja iyo jnu'un mani ini nuu Yandios jiin tendi'i yivi, ti ansu maa iin ni yivi hebreo, chi suni yivi taka ga nación.

¹⁸ Jandaa ndixia kuu yukan chi ni nuña Cristo iin ichi ja kivi tendi'i ndinduu yo nuu kancha Tata yo Yandios, ti kuu ka'an yo jiin ya. Ti ni sa'a ya ja iin ni Espiritu Yandios na kuncha jiin tendi'i yo naa yo, ti chindee Espiritu un ja tendi'i yo kakanta'u yo nuu ya. ¹⁹ Ja yukan kuu ja tukaa ga ka kuu ra yivi ñuu jika, chi ni ka ndumani ra nuu Yandios. Ti taka yivi Yandios ka kuu i jna'an ra, chi ja ka yi'i ra jiin maa Yandios. ²⁰ Sa'a yo nanu. Tendi'i yo ja ka kandixia yo Cristo, ka kuu yo nanu iin ve'e. Ro'o naa ra ka kuu ra nanu maa ve'e un, ti ru'u ja ka kuu ri apóstol nuu Jesús naa ri, jiin chaa ka kuu profeta ja ka ka'an jnu'un Yandios, ka kuu ri nanu nama ja'a ve'e un, chi ru'u naa ri ni ka ka'an ri jnu'un Yandios nuu ra naa ra. Ti maa Cristo Jesús kuu ya yuu kanuu ga ja ndiso ni'in yituu jiki ve'e un. ²¹ Ti iin iin yo ja ka kandixia, ka kuu yo nanu iin iin yujnu ve'e un. Yukan kuu nanu ve'e sa'a Yandios ja kuu iin ve'e ii, ti taka yivi ka kandixia ka kuu i iin iin yujnu ve'e un, chi maa Yandios ni tatu ya jniñu un nuu iin iin yo ja ka ndiso jniñu yo nuu ya. Sia'an sa'a ya ve'e ii ga jiin yivi ja ni ka kivi i nda'a Jito'o Cristo Jesús. ²² Ti taka ro'o ja ka kandixia kanchuku ñuu Efeso, suni ka kuu ra iin iin nuu ve'e un, chi ni ka ndivi ra nda'a Jito'o Cristo Jesús. Ka kuu ra ve'e ii ja siin Yandios sa'a ya. Ti kancha ya ini ve'e ii un, chi kancha ya jiin ra naa ra ja taji ya Espiritu Santo ya ja na kuncha jiin ra.

Ndiso jniñu Pablo ja ka'an da jnu'un Cristo Jesús nuu yivi taka ga nación

3

¹ Ru'u Pablo, kande ri vekaa siki ja ni ka'an ri jnu'un Cristo Jesús nuu ra naa ra, ja ka kuu ra yivi inga nación ja tu ni ka jini kuiti ra jnu'un ya. ² Ka jini ra ja ni taji Yandios ru'u, ti ni tatu ya jniñu un nuu ri ja na ka'an ri jnu'un ya nuu ra naa ra. ³ Ja ka jini ra ja ni yisa'yi jnu'un Yandios, chi undi nuu tu ni ka jini yo ja jaa ñin kivi nu nakuni yivi inga nación jnu'un Yandios. Ko ni jaa ñin kivi nu ni xna'an ya jnu'un un nuu ri. Ti nuu tutu ja'a ja ni chaa ri ti'li siki yukan nuu ra naa ra, ja ka kuu ra yivi inga nación. ⁴ Ti nu na ka'u ra un ti kuu chaku ini ra naa ra ja ni kivi va'a jnu'un Yandios injnuni ri siki Cristo Jesús. ⁵ Na kivi jana'an ni ya'a tu ni stuu Yandios jnu'un un nuu ni ñin yivi nanu ni xna'an ya vijna. Vijna ti ni xna'an kaji ya jnu'un Cristo nuu chaa ka kuu apóstol jiin chaa ka kuu profeta ja ka ka'an da jnu'un ya. Ni sasiin ya maa ri naa ri ja na kendo ndoo ri nuu ya, ti ni kivi injnuni ri nasa kuni ka'an jnu'un un, chi maa Espiritu Santo kuu ya kancha jiin ri naa ri. ⁶ Ti jnu'un Cristo ja ni yisa'yi undi nuu un, kuu ja yivi inga nación na ni'in ka'nu i ta'u i jiin yivi hebreo. Suni ka'an ja ka kuu yo ñin ni ga yivi. Ti sa'a Yandios nuu i nanu ni kachi ya ja sa'a ya nuu yivi hebreo nava ni sa'a Cristo jniñu ña'nu ja'a i. Ti maa i suni na kandixia ndaa i jnu'un Cristo.

⁷ Ti ru'u Pablo, ndisojniñu ri ja na ka'an ri jnu'un Cristo. Ni kuu ini Yandios ru'u ja ni ja'a ya ñin jniñu un nuu ri. Ti maa ya kuu ja chindee ya ru'u ja na siuku ri jiin jniñu un. ⁸ Ti vasu ndo'o ini ri ja ña'nu ga kuu taka ga yivi ka junukuachi nuu Yandios, ko ni kuu ini maa ya ja ni ja'a ya jniñu ña'nu un nuu ri, ja na ka'an ri jnu'un ya nuu yivi taka ga nación. Ti so naa ini yo nu ka jiniso'o yo jnu'un un ja Cristo kuu ja kuña'nu xaan ga. ⁹ Ti ni jani ya ru'u ja na xna'an kaji ri nuu tendi'i yivi nasa nama ya siki i. Undi ni sa'a ya ñuyivi undi nuu vijna, tu ni ja'a ya jnu'un un ja

kuni yivi, ti maa ya kuu ja ni sa'a ndi'i ja ka iyo. ¹⁰ Vijna na ti ni stuu kaji ya taka ja ni ndo'o ini ya ja sa'a ya, chi ja ni nakaji yukun ya taka yivi kuu se'e ya. Ti taka ga ndaja'a ya ja ka ndisojniñu ña'nu nuu andivi, na kuni da nava nama ya siki yivi, ja sia'an vii sa'a Yandios jiin yivi ya. ¹¹ Chi na ti sa'a ga ya ñuyivi ja'a, ni ndo'o ini ya ja nama ya yivi. Vijna ti jiin Jito'o Cristo Jesús ni kuu nava ni ndo'o ini Yandios undi nuu. ¹² Ja ka yi'i yo jiin Cristo ti ja kandixia ndaa yo maa ya, yukan kuu ja kuñukuu ni ini yo najaa yo ti ka'an yo jiin maa Yandios. ¹³ Ja sia'an kuu ja ru'u Pablo, kanda'u ri jiin ra, ro'o ja ka kandixia kanchuku ra ñuu Efeso, ja koto kukui'ya ini ra siki ja jito ri nundo'o ja siki ro'o naa ra. Chi taka un jna'an ri, ko kuachi kuu ja ni ka'an ri jnu'un Cristo nuu ra naa ra. Ko yukan kuu iin ja va'a ja kuu maa ra naa ra, chi sia'an sa nakinse'e Yandios ro'o.

Kunda'u ini Cristo yo'o

¹⁴ Ja siki jniñu ña'nu ni sa'a Yandios ja'a yo, kuu ja na jakunjiti ri nuu Tata Jito'o Cristo Jesús. ¹⁵ Chi maa ya ni kachi ja na konani yo se'e ya, vasu nanu na kuncha yo andivi xi ñuyivi. ¹⁶ Ti ja kuña'nu Yandios kuu ja sa'a ya taka jniñu ña'nu ja kuu ra naa ra. Ja yukan kuu ja ru'u Pablo, jikanta'u ri ja na kua'a ya jnu'un ndee ini ro'o naa ra. Ti nava na kundee ini ra naa ra, ti na chindee ya ro'o jiin Espiritu maa ya ja kancha ya jiin ra naa ra. ¹⁷ Ti nava na chaku injnuni ra ja kancha Cristo jiin ra, chi jandaa kuu ja ka kandixia ra ya. Na siuku ndaa ra jiin jnu'un ja ka kuu ini ra Yandios jiin jnu'un ya, jiin ja na kunda'u ini ra ñani jna'an ra ja suni ka yi'i jiin Cristo. ¹⁸ Jikanta'u ri nuu Yandios ja kuu ro'o naa ra jiin taka ga yivi ka kandixia, ja na skivi ya undi injnuni ra nasa ka'nu ni kunda'u ini ya ro'o naa ra. Ti nava sia'an na chaku ndaa ini ra ja vii ni sa'a Cristo ja ni kunda'u ini ya yivi naa i, vasu jankivi

chaku ndi'i ini yo nasa ni kuu ja ni kunda'u ini ya yo'o. ¹⁹ Ti jikanta'u xaan ri ja ñin kivi ñin kivi su'va na chaku ga ini ra naa ra, nasa ni kuu ja ni kunda'u ini Cristo yo'o naa yo, vasu tu jaa ra ja kuni ndaa ra taka jniñu ni sa'a ya. Ti koto ka'ncha ini ra. Siin naa ra nava na kua'a ga Yandios inijnuni ra, ti nava na nduu ñin nuu ini ra, ti kunda'u ini ra maa ñin ni Yandios jiin ni ini ni añu ra naa ra.

²⁰ Na nakuanta'u yo nuu Yandios ja kuña'nu ya, chi iyo kivi tu ndoo ndo'o ini yo, ko maa ya skaya taka ja kuni yo, vasu tu jini yo nasa ja'a ya nuu yo. ²¹ Ti na nakuanta'u yo nuu ya nuu taka jniñu ni sa'a ya ja kuu yivi ni nakaji ya. Ti na nakanajaa yo maa ya, chi suni ni sa'a ya ñin jniñu ka'nu ja ni taji ya Cristo Jesús ja na kundisojniñu ya nuu yo naa yo. Na nakanajaa yo maa ya chi ka kuu yo yivi ya. Na nakanajaa yo chi ka yi'i yo jiin Cristo Jesús. Na nakanajaa yo maa ya vijna, ijña, jiin undi taka ga kivi vaji. Sia'an na koo.

ñin ni ga ka nduu yo nuu Espíritu

4

¹ Ru'u Pablo kande ri vekaa ja siki jnu'un Jito'yo. Ti kanda'u ri jiin ra ja na kaka ndaa ra ichi Yandios naa ra, chi ja yukan kuu ja ni nakaji ya ro'o ja na nduu ra yivi kunukuachi nuu ya. ² Kava nda'u ini ti koto nda'u jna'an ra. Kuanka'nu ini nuu jna'an ra, ti ndajnu'un mani naa ra ja ka kuu ini nuu jna'an ra. ³ Ti maa Espíritu Santo na kuncha ya jiin ra, ti nava sia'an na nduu ñin nuu ini ra naa ra, ja na kunchuku va'a kunchuku mani ra, ja ka yi'i ra nda'a Cristo. Ti sia'an siuku naa ra. ⁴ ñin ni yivi ka kuu yo nuu Yandios, chi ñin ni Espíritu Santo kancha jiin taka yo. Ja yukan kuu ja ni nakaji Yandios yo'o, ti ni chisojnu'un ya ñin ta'u kanuu xaan nuu yo, ti na kundiyo ini yo ja na ni'in yo ta'u un. ⁵ Ti maa ñin ni ya kuu Jito'o ja ta'u jniñu nuu

yo vijna. Maa ñin ni Cristo kuu ja ka kandixia yo, ti mani ja siki maa ya kuu ja kuanducha yo. ⁶Ti ñin ni Yandios iyo, ya kuu Tata tendi'i yivi. Maa ñin ni ya kuña'nu ti sa'a ya jniñu ja kuu taka yivi, ti kancha maa ya jiin i.

⁷ ñin ni ga ka kuu yo chi ka kandixia yo Cristo. Ko suni nuu ñin ñin yo ni ja'a siin siin ya ñin ta'u, ti ta'u un kuu jniñu ja kuajniñu yo ja na kunukuachi yo nuu ñani jna'an yo ja suni ka kandixia i Cristo. ⁸ Ja yukan kuu ja ka'an nuu tutu ii Yandios siki Cristo:

Ja ni ndaa ya kuan no'on ya andivi, chi ni kundee ya jiin taka ja ni ka kinjna'an jiin ya.

Ti ni tejna'an ya jniñu sa'a ñin ñin yivi ya.

Kachi tutu. ⁹ Tutu yukan ka'an ja ni ndaa ya undi nuu andivi chi xnakan ni kii ya nuu ñuyivi ja'a. ¹⁰ Ni chaa ya nuu ñuyivi ja'a, ti ni ndaa ya kuano'on ya andivi nuu ni nduña'nu xaan ya. Ti yukan ta'u ya jniñu nuu tendi'i ja iyo nuu andivi jiin ñuyivi, nava na siuku ndaa taka ja iyo yukan. Ti jiin yukan ni stuu ya ja kuña'nu ga ya. ¹¹ Ti ni tejna'an ya ñin ñin jniñu sa'a ñin ñin yivi yinda'a ya. Ni jani ya apóstol ja ka ndiso da jniñu ña'nu ga nuu Yandios. Suni ka iyo profeta ja na ka'an da jnu'un vaji nuu maa Yandios nuu yivi. Suni iyo yivi ka ka'an jnu'un Cristo nuu yivi ja maa ya nama maa i. Sava ga ka kuu pastor ja ka jito da yivi ka kandixia jiin ja ka xna'an da jnu'un Yandios nuu i naa i. ¹² Taka un ni ja'a Yandios nuu yivi naa i nava na kendo tu'va i ja kunukuachi i nuu inga yivi kandixia. Ti sia'an kuan kuu ndee ga ini maa yivi ja ni ka ndivi i nda'a Cristo. ¹³ Kuan kuu ndee ga ini yo undi na nduu ñin nuu ini yo jiin jnu'un ka kandixia yo ja kuu yo Se'e Yandios. Ti sia'an na kivi va'a inijnuni yo nasa vii ni kuña'nu Cristo, ti na siuku ndaa yo maa jnu'un Tata yo Yandios nanu ni siuku Cristo.

¹⁴ Ti nu na chaku va'a ini yo jniñu ni sa'a Cristo, ti tukaa kuu yo nanu suchi kuachi ja ka ndo'o ja'a ja ka ndo'o yukan

ini i. Ni tukaa kivi nduu yo jiin inga jnu'un ja xna'an chaa ka xnda'u, ja ka nduku da nasa na skivi da yo'o nuu jnu'un xndoña'an un. ¹⁵ Chi su'va na ka'an ndaa na ka'an mani yo jiin ñani jna'an yo ja suni kandixia i Cristo. Na ka'an yo sia'an nava jna'an ja ka kunda'u ini jna'an yo. Sia'an na ti tukaa ka kuu yo nanu suchi kuachi, chi kuan kua'nu yo jiin taka jniñu kuni maa Cristo, chi maa ñin ni ya kuu ja kuña'nu nuu yivi ya, ti yivi un ka kuu i nanu yiki kuñu ya. Ti maa ya kuu xini yivi un naa i chi maa ya kuu ja yoxnuu. ¹⁶ Ti maa ya sa'a ja na nduu ñin nuu ini yivi ya, ti na chindee jna'an i jiin taka jniñu, nanu ja ka iyo va'a nda'a yo, iyo va'a ja'a yo iyo va'a ni yiki kuñu yo. Sia'an kuu sa'a jniñu ni tu'u yiki kuñu yo. Ti kua'an sa'a jniñu tatu yo ja na chindee yo inga yivi. Ti sia'an na chindee jna'an yo jiin ñin ñin jniñu ni ka ni'in yo ja sa'a yo. Ti sia'an nava na kuu ndee ini yo jiin jnu'un Yandios, ti na kunda'u ini jna'an yo.

Cristo sa'a ja na ndujaa yo

¹⁷ Ru'u Pablo, ja'a kuu jnu'un ka'an ri jiin ra naa ra, ti ja ni kachi maa Jito'o kuu ja ka'an ndaa ri jiin ra, ja tukaa sa'a ra nanu ka sa'a inga yivi ja tu ka nakuni i Yandios, ti tu nijniñu nava ka ndo'o ini i. ¹⁸ Chi ni ka kuñaa injnuni i. Tu kancha Yandios jiin i. Sia'an kanchuku i chi tu ka jini jnu'un ya. Ni ka nduni'in ini i nuu jnu'un Yandios. ¹⁹ Tukaa kukanuu i chi ni ka kivi i jiin taka jniñu kue'e. Ti ni ka kusii ga ini i jiin jniñu kue'e un. ²⁰ Ko ro'o naa ra, ansu ni ka kandixia ra Cristo ti kunchuku ra nanu kanchuku yivi un naa i. ²¹ Nu ni ka jiniso'o ra taka jniñu ni sa'a Cristo, ti ni kendo xini ra naa ra. Ti maa ñin ni yukan kuu jnu'un ndaa. ²² Ja yukan kuu ja na nduu ra nanu ñin yivi jaa, chi na xndoo ra taka jniñu kue'e ni ka sa'a ra undi nuu, chi vijna tukaa nijniñu yukan. ²³ Ko vijna nasama ini, ti nakani jaa injnuni ra. ²⁴ Na nduu ra nanu ñin yivi jaa nu tava i sa'ma

tu'u ti na ku'un i sa'ma jaa un, chi vijna naki'in jaa taka jniñu va'a jiin ni ini ni añu ra. Ti va'a kani ini añu ra jiin injnuni ra nava na sa'a ra nava kuni maa Yandios, ti na koo ndoo ra ti kaka ndaa ra ichi ya.

Nasa kaka ndaa yivi ichi Yandios

²⁵ Yukan kuu ja koto ka'an ga ra jnu'un xndoña'an, ko na ka'an jnu'un ndaa nuu jna'an naa ra, chi iin ni yivi ka kuu ra. ²⁶ Nu ni ka kuiti ini nuu jna'an ra, ti koto kanaa ra nava tu kuncha kuachi ra. Ti koto ma koto u'u jna'an ra ja kuu ni nchaka, ti kasi ra jnu'un kuiti ini ti sa na kee ndikandii. ²⁷ Ti koto kua'a ra jnu'un ja kivi ja'u'u un ini ra ti chakuachi ra maa ra. ²⁸ Ti yivi ni ka sakui'na, koto sakui'na ga i. Chi su'va na sajniñu i, ti na kukutu ini i jiin jniñu va'a nava na ni'in i ja kua'a i nuu inga yivi ka nandi'i. ²⁹ Koto ka'an ga ra jnu'un kue'e, chi su'va ka'an ra jnu'un va'a nava na ni'in jna'an ra jnundee ini. Ti sa'a ja na kendo va'a yivi ka ñuso'o un. ³⁰ Koto sa'a ra iin kuachi nava tu kendo kui'ya ini Espiritu Santo Yandios. Chi maa Espiritu un kuu nanu iin sello ja ka yi'i yo jiin Cristo, ti na koto ya ro'o undi na jaa kivi nu keta'u ra nuu ya. ³¹ Xndoo taka jnu'un ka ndo'o u'u ini nuu jna'an, taka jnu'un ndiyo ini jiin jnu'un kuiti ini, jiin jnu'un ka'an ndeva'a, jiin taka jnu'un kue'e. ³² Kava va'a ini ti koto nda'u jna'an naa ra, kuanka'nu ini nuu jna'an naa ra nanu ni sa'a Yandios jiin yo'o naa yo. Chi ni taji ya Cristo ni ji'i ya ja siki kuachi yo. Ja yukan ni janka'nu ini Yandios nuu kuachi yo.

5

¹ Ja sia'an kuu ja ndaku nanu kaa maa Yandios chi ka kuu ra se'e ya, ti jandaa kuu ja kunda'u ini ya ro'o naa ra. ² Ti nini kunda'u ini jna'an naa ra nanu ni kunda'u ini Cristo yo'o. Ni soko ya maa ya ja'a yo nanu ni ka sa'a yivi undi nuu, na ni ka yinda'a yivi un iin ja kuu iin ta'u

nuu Yandios. Ti Cristo ni ja'a ya jnu'un ja ni ji'i ya ja'a yo, nanu ni iyo undi nuu ja ni ka ja'ni yivi kuiti i ja ni ka soko i nuu Yandios ja na kencha kuachi i. Sia'an ni ji'i Cristo ja'a yo nava tukaa jna'nu ndatu yo nuu Yandios. Ti ni kusii ini Yandios jiin jniñu ña'nu ni sa'a Cristo. Sia'an nava ni kunda'u ini Cristo yo'o, ti suni sia'an na kunda'u ini jna'an ra naa ra. ³ Ti vijna ja ka kuu ra se'e Yandios, koto sa'a ra ni iin jniñu ndeva'a. Koto kua'a ra ichi ka ka'an yivi ja yisikinchara ra jna'an ra. Koto kundiyo ini ra sa'a ra jniñu kue'e, xi kundiyo ini ra ni'in kua'a ra ndajniñu. Koto sa'a ra jniñu un vasu ni ti'li. Sa'a taka ja va'a nava jna'an ja kuu ra yivi yi'i nda'a Yandios. ⁴ Koto ka'an ga ra jnu'un siki. Koto ka'an ga ra jnu'un kue'e. Koto kuu ichi ini ra ti sa'a ndeva'a ra. Chi taka un tu ni'in jniñu. Ti su'va nakuanta'u nuu Yandios naa ra. ⁵ Ja ka jini ra ja nu iin yivi jika jiin jnu'un sii ini, siki ichi ñasi'i ja ka sa'a jniñu kue'e. Xi ja ndiyo ini i ja ni'in i kua'a ndajniñu, yivi un tu nanita'u i ja kivi i ñuu nuu ta'u Cristo jniñu jiin Yandios. Chi taka ja ndiyo ini yivi un kuu nanu iin santu ja chiñu'un i. ⁶ Koto ma xnda'u ni iin yivi un ro'o jiin jnu'un ja tu ka'an ndaa i, chi siki jnu'un ndeva'a un kuu ja kii iin nundo'o ka'nu xaan ja kua'a Yandios nuu yivi ka kuni'in ini nuu ya. ⁷ Ja sia'an kuu ja koto ma kivi nduu ra jiin yivi un naa ra.

⁸ Undi nuu ni ka jika ra nuu ñuñaa chi ni ka sa'a ra kuachi. Ko vijna na ti kaka ra nuu ñundijin, chi ka kuu ra yivi Yandios. Ti Yandios kuu ñundijin, chi tu iyo ni iin kuachi nuu ya. ⁹ Nu kaka ndaa ra sia'an ti ka jini ndaa yivi ja ka jika ra ñundijin, ja ka sa'a ra mani jniñu va'a, ja koo ndoo koo ii ra nuu Yandios, jiin ja ka'an ra mani jnu'un ndaa. ¹⁰ Sia'an ti nduku ndee ra jniñu va'a ja kuni maa Jito'o, ti yukan sa'a ra.

¹¹ Koto kivi nduu ra jiin taka ja tu ni'in jniñu ja ka sa'a yivi ka sa'a ndeva'a. Chi su'va kankuachi ra siki jniñu

kue'e un. ¹² Kukanuu yo nu ndakuni'in yo jniñu kue'e ja sa'a sa'yi yivi. ¹³ Ko kuni yivi taka jniñu un, chi na kenda ndijin na siki kuu. ¹⁴ Ja yukan kuu ja ka'an jnu'un ja'a:

Ro'o ja kixi kixi, ndoto ini.

Ti ka'ncha ini jiin jniñu kue'e sa'a ra un, chi skivi Cristo ro'o nuu ichi ñundijin.

Kachi jnu'un un.

¹⁵ Yukan kuu ja koto va'a maa ra nava kanchuku ra nuu ñuyivi ja'a. Tu sa'a ra nanu ka sa'a yivi tu ka jini kuiti i jnu'un Yandios. Chi su'va na kivi undi inijnuni ra maa jnu'un xndichi ja siki nasa kunchuku ra nuu ñuyivi ja'a.

¹⁶ Koto xnaa ra kivi ja ni ja'a ya nuu ra ja na sa'a ra jniñu va'a, chi vijna ka iyo kua'a yivi ka sa'a mani jniñu kue'e un. ¹⁷ Ja sia'an kuu ja koto ma sana xini ra, chi su'va na kivi inijnuni ra taka jniñu kuni ya ja sa'a ra. ¹⁸ Koto ko'o ra ndixi chi xnaa ra maa ra. Ti su'va na kuncha Espiritu Santo jiin ra, ti na xna'an ya nava sa'a ra. ¹⁹ Ja yukan kuu ja ka'an, ti kua'a jnundee ini jna'an ra jiin salmo, jiin himno, jiin taka ga yaa ii ja ka'an jnu'un Yandios. Ti kata jiin ni ini ni añu ra naa ra ja chiñu'un ra maa Jito'o. ²⁰ Ti nini nakuanta'u naa ra nuu Tata yo Yandios siki taka ja ka jna'an ra. Ti taka kivi sa'a ra naa ra, ndakuni'in sivi maa Jito'yo Cristo Jesús.

Nava kanchuku yivi ka kandixia Cristo

²¹ Koto kava vixi ini ra, chi su'va kuandatu nuu jna'an naa ra ja ka chiñu'un ra Cristo, chi ñin ni ka kuu tendi'i ro'o ja ka kandixia ra Cristo naa ra.

²² Ro'o ja ka kuu ñasi'i naa ra, kuandatu ra nuu yii ra nanu ka jandatu ra nuu maa Jito'o. ²³ Chi chaa un kuña'nu da nuu ñasi'i da nanu kuña'nu Cristo nuu taka yo'o, ja ka kuu yo yivi ka kandixia. Ti maa ya kuu xini ja nama ya yo'o, ja ka kuu yo nanu yiki kuñu ya, chi ñin ni ka kuu yo

jiin ya. ²⁴ Ti nanu ka jandatu yivi ka yi'i nda'a Cristo nuu maa ya, suni sia'an kanuu ja na kuandatu ñasi'i un nuu jnu'un ka ka'an yii ña.

²⁵ Ro'o chaa ja ka kuu ra yii, kunda'u ini ñasi'i ra nanu ni kunda'u ini Cristo yivi ya, ti ni soko ya maa ya ja'a i.

²⁶ Sia'an ni sa'a ya nava na koo ndoo koo ii yivi nuu ya. Ni sa'a ya un siki ja ni kandixia yo jnu'un ya ja kuu ya Cristo, ti ni ka janducha yo. ²⁷ Ni soko Cristo maa ya ja'a yivi ya, nava nu na jaa kivi nu nastutu ya yivi ya nuu maa ya, ti yukan ka ndundoo yo. Ti tukaa na kuachi kuncha jiin yo. Ni ñin jniñu kue'e tukaa kendo jiin yo, chi yukan koo ndoo koo ii yo nuu ya, ti tukaa na kuachi kuncha siki yo nuu ya.

²⁸ Ti nanu ni kunda'u ini Cristo yivi ya, suni sia'an kuni ja na kunda'u ini ñin chaa nuu ñasi'i da nanu kunda'u ini da nuu maa da. ²⁹ Chi ni ñin chaa tu jito u'u da yiki kuñu da. Chi su'va, skaji da maa da ti jito va'a da maa da. Suni sia'an sa'a Cristo jiin yo'o, yivi ka kandixia ya. ³⁰ Sia'an sa'a Cristo chi ka yi'i yo nda'a ya. Sa'a yo nanu ja ka kuu yo nanu yiki kuñu ya, ti maa ya kuu xini, ti ñin ñin yo kuu nanu ñin ñin nuu yiki kuñu ya. Ja yukan kuu ja jito va'a ya yo'o chi ka yi'i yo jiin ya. ³¹ Kachi tutu ii Yandios: “Ja yukan kuu ja ñin chaa xndoo da tata da jiin nana da, ti kuncha da jiin ñasi'i da, ti ñin ni ga ni ka kuu ndinduu da”, kachi tutu.

³² Ti nuu tutu ii Yandios un ka jini yo jnu'un kanuu ja undi nuu ni kuu jnu'un yisa'yi, ko tukaa vijna. Chi ru'u Pablo, ka'an ri ja yukan kuni ka'an ja kancha Cristo jiin yivi ya. ³³ Ja yukan kuu ja kuu ini ti kunda'u ini ra nuu ñasi'i ra naa ra nanu kunda'u ini ra maa ra. Ti ñasi'i un na kava yiñu'un ña jiin yii ña naa ña.

6

¹ Ro'o suchi kuachi, kuandatu nuu tata ra nuu nana ra, chi yukan kuu ja va'a ja sa'a ra nava kuni maa Jito'o.

2-3 Ja'a kuu ñin jnu'un kanuu ga ja kuu suchi kuachi. Ti nu kuandatu i jniñu ja ta'u Yandios, ti chisojnu'un ya ja kua'a ya ñin ta'u nuu i. Ja'a kuu jnu'un: “Kava yiñu'un nuu tata ra, nuu nana ra, nava sia'an na kundatu ra ti kuchaku na'an ra nuu ñuyivi ja'a”, kachi ya. ⁴ Ti ro'o ja kuu tata naa ra, tu skuiti ra ini se'e ra, chi su'va skua'nu ra i jiin jnu'un Yandios nava kuni maa Jito'o ja xna'an ra nuu i. Vii xndaku ra nuu i nava na kivi inijnuni i nasa kaka ndaa i nuu ñuyivi ja'a. Ti nu tu jandatu i, xndaku ni'in nuu i nava na nakani ichi ra i.

⁵ Taka ro'o naa ra ja ka kuu muzu, ja ni ka jaan yivi jiin xu'un, na kachi ri nuu ra naa ra, kuandatu nuu yivi ka xiin ro'o nuu ñuyivi ja'a. Kava yiñu'un ti kukutu ini ti kua'a ja yiñu'un nuu maa da. Ti sa'a nanu ja nuu Cristo junukuachi ra. ⁶ Koto kunchuku ra nanu kanchuku inga yivi. Ka sa'a va'a da jniñu un nu kande yivi xiin maa da, chi kuni da ja na kusii ini da jiin da. Ko tukaa sa'a teyii da jniñu nu tukaa kande jito'o da. Koto sa'a ra sia'an, chi su'va sajniñu ti sa'a ra nanu ja nuu Cristo junukuachi ra. Sa'a jiin ni ini ni añu ra, chi sia'an kuni Yandios. ⁷ Sa'a jiin ni ini ni añu ra, chi sa'a ra jniñu ja kuu Jito'yo ansu sa'a ra ja kuu yivi naa i. ⁸ Chi ja ka jini ra ja taka jniñu va'a ka sa'a ñin ñin ra, suni sia'an ni'in ra ya'u ra nuu jniñu un nuu maa Jito'yo, vasu ka kuu ra muzu xi sa'a ra jniñu maa ra. ⁹ Ti ro'o ja ka nchaka muzu, suni sia'an sa'a ra ja koto va'a ra muzu ra. Tukaa siu'u ra da ja kuu da muzu ra, chi ja jini ra ja Jito'o ra kancha ya andivi. Ti suni maa ya kuu Jito'o maa da, ti tu sa'a ya nanu nasa kanda ñin ñin yivi, chi xndichi ñin nuu ya tendi'i yivi.

Nasa nama yo maa yo

¹⁰ Ru'u Pablo, vijna ti iyo inga jnu'un kanuu ga ja xndaku ri nuu ra naa ra, ja ñin ni se'e ka kuu yo nuu Cristo. Koto xndi'i ra ini ra, chi su'va kukutu ini siki ja ka yi'i

ra jiin Jito'o, ti maa ya kuña'nu xaan ga. Yukan kuu ja na kua'a ya jnundee ini ro'o naa ra. ¹¹ Koto va'a maa ra nanu jito va'a ñin soldado maa da, chi sia'an kuni Yandios chindee ya ro'o naa ra, ti nava na jakuñi ni'in ra ti nama ra maa ra nuu ja'u'u un nu kuni xnda'u ro'o. ¹² Sia'an kunchuku ra chi ka kinjna'an yo jiin taka tachi u'u ka jika nuu sukun un. Ti ansu jiin yivi kanaa yo, chi kanaa yo jiin taka tachi xaan un. Kanaa yo jiin ja'u'u ja ta'u jniñu nuu yivi ja'a nava na kaka i nuu ichi ñuñaa, ja ka sa'a ndeva'a i nuu ñuyivi ja'a. Ti jiin yukan kuu ja kanaa yo. ¹³ Ja yukan kuu ja koto va'a maa ra jiin taka ja ni ja'a Yandios nuu ra, nanu ñin soldado nu jito va'a da maa da. Ti nava sia'an na ti kuu kinjna'an ra jiin ja'u'u un nu na jaa kivi kanaa ra jiin. Koto va'a maa ra nava undi sandi'i ni ga ti kundee ra jiin.

¹⁴ Na kachi ri ja kundichi teyñi ra ti kandixia ndaa ra jnu'un Yandios. Ti na koo ndee añu ra nanu ñin soldado ja ju'ni da ñin cinturón ñiñi chii da nu ñu'un ndajniñu da, nu kua'an da nuu guerra. Ti suni jasi da ñin sa'ma kaa jika da ja na nama da maa da. Ti yukan kuu ja sa'a ja na kundee ini da. Ti sia'an kundichi teyñi ra nava ni kachi maa Yandios ja na koo ndaa ini ra nuu ya. ¹⁵ Ti ja iyo tu'va ra chi kandixia ndaa ra jnu'un Yandios nasa ni kii Cristo Jesús, ti ni ndumani ya jiin ra. Ja yukan kuu ja iyo tu'va ra ja kinjna'an ra jiin ñin ja sa'a ndeva'a jiin ra, nanu nach'i ñin soldado ndijña da ja'a da ja satu'va da maa da ja kanaa da. ¹⁶ Ti kanuu ga ja na kandixia ndaa ra jnu'un Yandios nasa ni kii Cristo, chi nu na siuku ndaa ra jnu'un un ti kuu kundee ra jiin taka nundo'o kua'a ja'u'u un. Ti jnu'un Yandios un kuu nanu ñin escudo ja nama soldado un maa da nuu vaji flecha jika da. ¹⁷ Suni sia'an kaku ra nuu ja'u'u un chi nama ya ro'o. Nanu ku'un ñin soldado ñin koko kaa xini da ja na nama da xini da. Ti

nu na nakuni va'a ra jnu'un Yandios nava yoso nuu tutu ii ya, ja ni ja'a Espíritu Santo nuu ra. Yukan kuu nanu ñin espada jajniñu ñin soldado ja kanaa da jiin, ti suni sia'an sa kundee ra jiin jnu'un ya. ¹⁸ Suni kanuu ga ja taka kivi kanda'u ra jiin Yandios ja na chindee ya ro'o jiin taka un. Ti chindee maa Espíritu Santo ro'o jiin jnu'un jikanta'u ra nuu Yandios. Suni kanuu ja na koto va'a ra maa ra ja tu naa ini ra kanda'u ra jiin ya ja kuu inga yivi kandixia, ja suni na kundee i kivi kinjna'an i jiin ja xaan un.

¹⁹ Ti ja kuu ru'u Pablo, suni kanda'u naa ra jiin Yandios ja kuu ri nava na ni'in ga ri jnu'un ka'an ri, ti na koo teyhi ini ri ti ka'an kaji ri jnu'un Yandios siki Cristo. Najana'an tu ni ka jini va'a yivi yukan, ko vijna ti ja ka jini va'a yo ja nama ya yivi. ²⁰ Ti vasu ja kande ri vekaa vijna, ko ni tatu Yandios ru'u jniñu un ja na ka'an ri jnu'un ya. Kakanta'u jiin maa ya ja na koo teyhi ini ri ka'an ri jnu'un ya, nava tu kukanuu ri ka'an ri.

Jnu'un sandi'i ni ga

²¹ Ti ñani yo Tíquico, kuu da ñin chaa junukuachi va'a nuu Yandios ja chindee da ru'u nuu jniñu maa Jito'o. Ti maa da kachi ndi'i nasa kua'an ri jiin jniñu ri, ti suni ja nasa kuu ri. ²² Ja yukan kuu ja taji ri da na jaa da nuu kanchuku ra, nava na kachi da nasa kuu ri. Ti na kua'a da jnundee ini nuu ra naa ra. ²³ Ñukuu ini ri ja Tata yo Yandios jiin Jito'o Cristo Jesús na kachi ya ja na koo ndee koo sii ini taka ra jiin taka ñani jna'an yo. Ti na kunda'u ini ya ro'o, ti na kandixia ndaa ra jnu'un ya. ²⁴ Chi ñukuu ini ri ja vi'i ga na kunda'u ini Yandios taka ro'o ja ni ka ndumani ra jiin Jito'o Cristo Jesús, ja kuu ini ndixia ra maa ya. Ti sia'an na koo.

Ti siukan na koo.

Nuevo Testamento en mixteco de Yosondúa

New Testament in Mixtec, Yosondúa (MX:mpm:Mixtec, Yosondúa)
copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Yosondúa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Yosondúa [mpm], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Yosondúa

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

